

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **Mgr. B. H.,** zastoupeného Mgr. Jakubem Kotrbou, advokátem se sídlem Říčany, Olivova 1116/6, proti žalovanému **Finančnímu ředitelství pro hl. m. Prahu,** se sídlem Praha 1, Štěpánská 28, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2010, č. j. 7 A 90/2010 - 15,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 5. 2010, č. j. 7 A 90/2010 - 15, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (prostřednictvím zástupce, zvoleného na základě plné moci ze dne 22. 3. 2010, a to Auditorské a daňové kanceláře, s. r. o.) se žalobou podanou podle § 79 a násl. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) domáhal u Městského soudu v Praze ochrany proti nečinnosti žalovaného. Té se měl žalovaný dopustit tím, že do dne podání žaloby nerozhodl o odvolání žalobce ze dne 5. 11. 2009 proti rozhodnutí Finančního úřadu pro Prahu 9 ze dne 26. 10. 2009, č. j. 295932/09/009913107633, kterým byl žalobci sdělen předpis penále na dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2005 ve výši 419 644 Kč.

Následně, opět v zastoupení Auditorské a daňové kanceláře, s. r. o., vzal žalobce podáním ze dne 3. 5. 2010 žalobu zpět, a to, podle svého tvrzení, pro pozdější chování žalovaného. Současně požadoval přiznání nákladů řízení podle § 60 odst. 3 s. ř. s.

Městský soud z tohoto důvodu řízení o žalobě usnesením ze dne 31. 5. 2010, č. j. 7 A 90/2010 – 15, podle § 47 písm. a) s. ř. s. zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Konstatoval, že podle § 35 odst. 2 s. ř. s. může být účastník zastoupen advokátem, popřípadě jinou osobou, která vykonává specializované právní poradenství podle zvláštních zákonů, týká-li se návrh oboru činnosti v nich uvedených. V daném případě Auditorská a daňová kancelář, s. r. o. (dále též „společnost ADK"), převzala zastoupení žalobce v žalobním řízení, nicméně zastupování právnickou osobou zde zákonná úprava nepřipouští. V tomto směru odkázal městský soud na § 24 odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.") a také na povahu zastupování účastníka řízení právnickou osobou. Uvedl, že zastupování je založeno na osobním výkonu, což může činit pouze fyzická osoba. Pokud § 35 odst. 2 s. ř. s. připouští zastupování jinou osobou a daňové poradenství mohou poskytovat rovněž obchodní společnosti nebo družstva, neznamená to ještě, že by tyto právnické osoby mohly zastupovat i v soudním řízení. Plná moc, udělená v této věci společnosti ADK, obchází § 24 odst. 1 o. s. ř. a je proto neplatná (§ 39 občanského zákoníku). Předmětné zastoupení nevzniklo a soud z toho dovodil, že ve skutečnosti podala žalobu přímo společnost ADK (je proto žalobcem), tedy osoba k tomu zjevně neoprávněná. Z tohoto úhlu pohledu to pak byla i společnost ADK, která vzala žalobu zpět. Ve zpětvzetí žaloby přitom tvrdila, že tak činí pro pozdější chování žalovaného a požadovala přiznání nákladů řízení, spočívajících v úkonech právní služby přijatých Mgr. H. a poskytnutých společností ADK. Městský soud žádnému z účastníků náklady nepřiznal, neboť náklady vznikly na straně Mgr. H., který však nebyl žalobcem, a nikoliv na straně společnosti ADK.

Usnesení městského soudu napadl Mgr. H. (dále též „stěžovatel") kasační stížností, a to prostřednictvím společnosti ADK (posléze ji, na výzvu městského soudu, doplnil již prostřednictvím advokáta Mgr. Kotrby). Stěžovatel v kasační stížnosti explicitně neuvedl důvod podle § 103 s. ř. s., o nějž svou kasační stížnost opírá. Z obsahu kasační stížnosti i samotné povahy napadeného soudního rozhodnutí je nicméně zřejmé, že stěžovatelem může být toliko tvrzen kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný dopadá právě na tvrzenou nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení. Jak vyplývá z judikatury, pod tímto důvodem kasační stížnosti v podobě nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení se fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c), d) s. ř. s. Z povahy věci je vyloučen jen důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je věcí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nezakládá proto nedostatek návrhu. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2002 – 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel považuje usnesení městského soudu za nezákonné ve výroku o zastavení řízení, neboť podle jeho názoru měla být žaloba odmítnuta. Městský soud totiž v obdobných případech, vedených u něj pod sp. zn. 7 A 94/2010, 7 Af 20/2010 a 7 Af 22/2010, žaloby odmítl. Soudy jsou přitom povinny v typově obdobných případech postupovat stejně, jinak by se jednalo o judikatorní libovůli, která je v rozporu s principy právního státu. Důvody, o které městský soud v jiných případech opřel svá rozhodnutí o odmítnutí žaloby, použil v nyní projednávané věci pouze jako důvody pro nepřiznání náhrady nákladů řízení. V tomto kontextu napadá stěžovatel i výrok o náhradě nákladů

řízení, neboť jej městský soud opřel o názor, že právnická osoba nemůže být zástupcem v soudním řízení správním. Tento názor však již byl spolehlivě vyvrácen Nejvyšším správním soudem, a to rozsudky ze dne 6. 8. 2010, č. j. 5 Afs 12/2010 – 80 (publikovaným pod č. 2132/2010 Sb. NSS), ze dne 18. 8. 2010, č. j. 2 Ans 6/2010 – 42 a ze dne 26. 8. 2010, č. j. 1 Afs 62/2010 – 61.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti vyjádřil své přesvědčení, že stěžovateli by náklady řízení být přiznány neměly. Odvolal se přitom na Pokyn D-308 o stanovení lhůt v daňovém řízení, ze kterého vyplývá, že lhůta pro vyřízení odvolání činí šest měsíců ode dne doručení odvolání správci daně. O odvolání podaném dne 5. 11. 2009 rozhodl žalovaný dne 30. 4. 2010, tj. ve lhůtě šesti měsíců. Žalovaný rovněž uvedl, že z judikatury Nejvyššího správního soudu není patrné, že by tento soud se lhůtami stanovenými Pokynem D-308 nesouhlasil, nebo že by jej považoval za nezákonný a odkázal například na rozsudek ze dne 18. 2. 2010, č. j. 7 Ans 1/2010 – 65, publikovaný pod č. 2087/2010 Sb. NSS.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud předesílá, že se zcela ztotožňuje s námitkou stěžovatele, že městský soud opřel své úvahy o nesprávný závěr o procesním účastenství. Svým postupem tak zatížil řízení vadou zmatečnosti, ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. (k níž je nutno přihlížet *ex officio*), neboť vycházel z nesprávného názoru, že společnost ADK nemůže v řízení před správním soudem vystupovat jako zástupce Mgr. H.; proto procesní situaci zhodnotil tak, že žalobu podala přímo společnost ADK jako osoba k tomu zjevně neoprávněná. Městský soud tedy považoval společnost ADK za žalobce a naopak Mgr. H. za účastníka řízení nepovažoval, což vyplývá i z označení osob v záhlaví napadeného usnesení.

V rozsudku ze dne 6. 8. 2010, č. j. 5 Afs 12/2010 – 18, publikovaném pod č. 2132/2010 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud jednoznačně vyslovil, že *„[p]okud zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky, výslovně umožňuje, aby tyto služby poskytovaly i k tomu určené právnické osoby, nelze vykládat § 35 odst. 2 s. ř. s. stricto sensu tak, že pojem „osoba“ je třeba redukovat toliko na osoby fyzické - daňové poradce. V řízení o žalobě může být žalobce zastoupen na základě plné moci nejen daňovým poradcem, ale i obchodní společností, popř. družstvem, vykonávající daňové poradenství dle § 3 odst. 6 citovaného zákona.“* V nyní projednávané věci neshledal zdejší soud žádný rozumný důvod jakkoliv se od vysloveného právního názoru odchýlit, a z tohoto pohledu proto nahlížel i na skutkovou situaci dané věci.

V daném případě Nejvyšší správní soud z předloženého spisového materiálu zjistil, že rozsah zmocnění v projednávané věci byl v plné moci vymezen zcela konkrétně, a toto zmocnění bylo soudu předloženo (č. l. 3). Nesouhlasí se závěrem městského soudu, že plná moc, kterou uzavřel žalobce s právnickou osobou (společností ADK) je s odkazem na § 39 občanského zákoníku neplatná. Obecně platí, že zástupcem i zastoupeným může být za splnění zákonných podmínek osoba fyzická i právnická; zástupce přitom vždy musí mít způsobilost k těm právním úkonům, které má vykonávat jménem zastoupeného. Plná moc, kterou udělil žalobce právnické osobě – společnosti ADK, je proto platným úkonem. Nejvyšší správní soud ostatně neshledal ani žádný relevantní důvod, pro který by bylo lze

považovat udělení plné moci právnické osobě za obcházení zákona, jak uvedl městský soud. V nyní projednávané věci je patrné, že úkony právnické osoby, která v řízení o žalobě vystupovala jako zástupce stěžovatele, činil její zaměstnanec, daňový poradce Mgr. J. H. Bylo již uvedeno, že nelze pro tvrzení městského soudu, že daňové poradenství poskytuje daňový poradce, kterým se rozumí toliko fyzická osoba, nalézt oporu v zákoně; k tomu dále srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu. Právnická osoba, která má jako předmět podnikání zapsáno v obchodním rejstříku daňové poradenství, tak jak tomu je i v daném případě společnosti ADK, může poskytnout služby pomocí daňového poradce, který s ní uzavře pracovní smlouvu na činnost daňového poradce. Společnost ADK tak splňuje jak zákonné podmínky pro udělení plné moci (nejedná se tudíž o plnou moc neplatnou), tak podmínky pro zastupování v řízení před městským soudem podle § 35 odst. 2 s. ř. s. Uvedená společnost je obchodní společností, předmět podnikání – daňové poradenství – má řádně zapsán v obchodním rejstříku, daňové poradenství vykonává prostřednictvím svého zaměstnance (daňového poradce) a je evidována Komorou daňových poradců (§ 3 odst. 6 zákona 523/1991 Sb. o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců České republiky). Nelze proto než konstatovat, že vykonává specializované právní poradenství dle zvláštních předpisů. Městský soud proto nesprávně dovodil nepřípustnost zastupování v projednávané věci, odkázal-li přitom na § 35 odst. 3 až 5 s. ř. s., a na základě toho pak nesprávně posoudil celou procesní situaci i otázku náhrady nákladů řízení, když vycházel z toho, že účastníkem řízení byla společnost ADK a nikoliv Mgr. H.

Z tohoto důvodu je nutné usnesení městského soudu zrušit jako celek, neboť je vystavěno na zmatečné procesní situaci, která neodpovídá skutečnému stavu. Městský soud s Mgr. H., který byl žalobcem a který byl po celé žalobní řízení zastoupen společností ADK, vůbec nejednal; takový přístup je z hlediska procesních práv účastníků řízení nepřípustný. Již to má bez dalšího za následek procesní zmatečnost, kterou lze napravit jen zrušením napadeného usnesení městského soudu a vrácením věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud tedy bude povinen v dalším řízení nahlížet na Mgr. H. jako na žalobce, který je na základě platné plné moci zastoupen společností ADK. Z toho pohledu pak bude posuzovat procesní úkony v řízení učiněné.

Ve vztahu k výroku I. napadeného usnesení je nicméně nutno uvést, že tento výrok je v zásadě správný. Je třeba zdůraznit, že řízení podle části první hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. je řízením návrhovým a existence návrhu je primární podmínkou řízení. Je-li návrh podán, soud zajisté zkoumá i další podmínky řízení, včetně toho, zda je návrh přípustný, zda byl podán včas, případně zda nebyl podán osobou zjevně k tomu neoprávněnou. Jestliže však došlo ke zpětvzetí návrhu, pominula jeho doručením soudu existence této základní podmínky řízení a zpětné úvahy o tom, zda původně podaný návrh byl nepřípustný, opožděný či podaný zjevně k tomu neoprávněnou osobou ztrácejí smysl (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2007, č. j. 8 As 24/2005 – 69). Jak již bylo opakovaně konstatováno, na žalobu v dané věci je třeba nahlížet tak, že byla podána žalobcem Mgr. H., prostřednictvím jeho zástupce společnosti ADK. Zpětvzetí žaloby ze dne 3. 5. 2010 pak bylo stejně tak učiněno žalobcem Mgr. H., zastoupeným společností ADK. Městský soud tedy zásadně nepochybil, pokud po fakticky relevantním

zpětvzetí žaloby řízení ve věci zastavil, i když nesprávně považoval za žalobce přímo společnost ADK.

Jestliže stěžovatel odkazoval na typově obdobné případy, v nichž městský soud žaloby odmítal, lze k tomu uvést, že v nich zřejmě byly dány podmínky pro odmítnutí návrhu a nikoliv pro zastavení řízení, a to zjevně především z důvodu absence zpětvzetí žaloby. Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že městský soud ve stěžovatelem zmiňované právní věci sp. zn. 7 Af 22/2010 usnesením odmítl žalobu mezi týmiž účastníky (i za účasti společnosti ADK jakožto zástupce žalobce), neboť zastával názor, že žaloba byla podána osobou k tomu zjevně neoprávněnou. Tento názor je sice mylný, jak bylo vyloženo shora, nicméně vycházel z přesvědčení městského soudu, že tu nejsou dány podmínky řízení. V nyní posuzované věci však byl městský soud, poté co byla žaloba vzata zpět, povinen řízení bez dalšího zastavit; další podmínky řízení již dále ani zkoumat nemohl. Potud byl tedy jeho postup formálně správný.

Ve vztahu k výroku II. napadeného usnesení o nákladech řízení je nutno konstatovat, že je nesprávný, neboť vůbec neodpovídá nastolené procesní situaci. Městský soud vycházel z toho, že Mgr. H. nebyl účastníkem řízení a že společnosti ADK jako domnělému žalobci žádné náklady nevznikly. Při rozhodování o náhradě nákladů řízení bude městský soud, v souladu se všemi shora vymezenými právními závěry, povinen v dalším řízení nahlížet na Mgr. H. jako na žalobce, který je na základě plné moci zastoupen společností ADK, a bude povinen řádně posoudit nastalou procesní situaci stran aplikace § 60 odst. 3, věty druhé s. ř. s., neboť stěžovatel tvrdí, že vzal žalobu zpět právě pro pozdější chování žalovaného a z toho důvodu požaduje přiznání náhrady nákladů řízení vůči žalovanému. I z hlediska tohoto výroku o nákladech řízení je pak nutno uvést záhlaví rozhodnutí městského soudu do souladu se skutečným procesním stavem, aby bylo postaveno najisto, kdo je adresátem případné povinnosti k náhradě nákladů řízení, a především vůči komu.

Z uvedených důvodů tedy Nejvyšší správní soud naznal, že jsou naplněny kasační důvody ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., a proto mu nezbylo, než napadené usnesení městského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první před středníkem s. ř. s.). Zde je vhodné jen pro úplnost připomenout, že kasační stížnost brojí proti celému usnesení městského soudu, tedy i proti výroku o zastavení řízení, a to nikoliv jen formálně, aby tímto způsobem byla obejita výluka vyplývající z ustanovení § 104 odst. 2 s. ř. s. Jakkoli totiž městský soud vyhověl návrhu na zpětvzetí žaloby, jeho postup byl zatížen vadou, způsobující bez dalšího nezákonnost předmětného usnesení jako celku. Nejvyšší správní soud tedy připuštěním kasační stížnosti k meritornímu projednání provedl odlišení případů (ne)připustnosti, jak jsou podrobně popsány v usnesení jeho rozšířeného senátu, publikovaném pod č. 2116/2010 Sb. NSS.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí ve věci (§ 110 odst. 2, věta první s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. února 2011

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu